

Známková tvorba

Pošta postupom času začala svoje služby poskytovať aj širokej verejnosti, avšak systém platenia poštovného bol veľmi komplikovaný a často v ňom dochádzalo k zmenám. To viedlo k obchádzaniu oficiálnej pošty a jej činnosť bola stratová. Preto vznikla potreba reformovať poštové služby. Z viacerých pokusov mala úspech až reforma Rowlanda Hilla z Veľkej Británie, ktorou bol stanovený jednotný poplatok za dopravu dopisov bez ohľadu na vzdialenosť. Dňa 6. mája 1840 zaviedla Veľká Británia ako prvá na svete dve poštové známky: čiernu jednopencovú a modrú dvojpencovú s portrétom kráľovnej Viktórie. Význam poštovej známky pre rozvoj poštovníctva bol ocenený aj v ďalších krajinách a podľa vzoru Veľkej Británie boli poštové známky postupne zavedené v celej Európe a aj na ostatných kontinentoch. Dňa 1. júna 1850 vydalo svoju prvú emisiu poštových známok Rakúsko. Zámky s vyobrazením habsburského znaku v hodnotách 1, 2, 3, 6 a 9 grajciarov sú zároveň prvými známkami platnými na území dnešného Slovenska. Od roku 1871 platili na našom území uhorské známky až do vzniku Československej republiky v roku 1918. Československé známky sa používali až do rozdelenia republiky v roku 1993, s výnimkou obdobia Slovenskej republiky v rokoch 1939 až 1945. V rámci štátoprávnych zmien a úprav hraníc Slovenska platili na častiach územia dnešnej Slovenskej republiky aj známky pre plebiscitné územia Východného Sliezska, Oravy a Spiša a známky Poľska, Maďarska, Nemecka, Zakarpatskej Ukrajiny a ZSSR. Ku dňu vzniku Slovenskej republiky 1. januára 1993 bola vydaná prvá známka s námetom slovenského štátneho znaku.

Slovenská známková tvorba vychádza z tradície československej známkovej tvorby, najmä v dôzaze na grafické a rytecké hodnoty. Na vypracúvaní výtvarných návrhov známok a ich rytín sa podieľajú poprední slovenskí výtvarníci - J. Baláž, M. Činovský, R. Cigánik, F. Horniak, I. Benca, V. Hložník, D. Kállay, K. Štanclová - Kállayová, V. Rostoka, I. Piačka, P. Augustovič, M. Čapka, ku ktorým v poslednej dobe pribudli ďalší autori A. Feke, P. Čisárik, Z. Brázdil, K. Prudil, J. Uhel, V. Machaj a mnohí ďalší.

Slovenské poštové známky sú tlačené rotačnou oceľotlačou v kombinácii s hĺbkotlačou, oceľotlačou z plochých platní a po prvých pokusoch tlače známok ofsetom v roku 2003 (tretie miesto na MS v ľadovom hokeji a Ján Pavol II.), prešla SP, a. s. od roku 2004 na ofsetovú tlač slovenských poštových známok.

Pre svoju krásu, námetovú rôznorodosť, spôsob a kvalitu tlače sú slovenské poštové známky obľúbené nielen medzi bežnými užívateľmi poštových služieb a zberateľmi, ale aj medzi filatelistickými odborníkmi, čoho dôkazom sú aj dosiahnuté ocenenia najprestížnejšej medzinárodnej súťaži WIPA o najkrajšiu známku sveta. Po tretích miestach v tejto súťaži za rok 1995 "Ľudovít Štúr" (návrh hárčeka - J. Baláž, rytina - M. Činovský) a za rok 1998 "Umenie - Martin Benka: Krajina z Terchovej" (graf. úprava - M. Činovský, rytina - F. Horniak), dosiahli najvyššie ocenenie ako najkrajšie známky sveta "Dejiny poštového práva" (návrh - D. Kállay, rytina - R. Cigánik) za rok 2000 a "Umenie - L. Medňanský: Potok za humnami, na brehu" (graf. úprava známky a rytina - F. Horniak).